

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2003/88/EG

av den 4 november 2003

om arbetstidens förläggning i vissa avseenden

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 137.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) I rådets direktiv 93/104/EG av den 23 november 1993 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden ⁽³⁾ föreskrivs minimikrav för säkerhet och hälsa vid förläggningen av arbetstiden i fråga om dygnsvila, raster, veckovila, begränsning av veckoarbetstiden, årlig semester samt former av nattarbete, skiftarbete och arbetsrytm. Av tydlighetsskäl bör därför bestämmelserna ifrågasätta kodifieras.

(2) I artikel 137 i fördraget föreskrivs att gemenskapen skall understödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet för att förbättra arbetsmiljön för att skydda arbetstagarnas hälsa och säkerhet. I direktiv som antas på grundval av denna artikel skall sådana administrativa, finansiella och rättsliga ålägganden undvikas som motverkar tillkomsten och utvecklingen av små och medelstora företag.

(3) Rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet ⁽⁴⁾ förblir fullt tillämpligt på de områden som omfattas av det här direktivet utan att det påverkar tillämpningen av strängare eller mer detaljerade bestämmelser i detta.

(4) Arbetstagarnas säkerhet, hygien och hälsa på arbetsplatsen är ett mål som inte bör vara underkastat rent ekonomiska hänsyn.

(5) Alla arbetstagare bör ha lämpliga viloperioder. Begreppet "vila" måste uttryckas i tidsenheter, dvs. i dagar, timmar och/eller delar av dessa. För att trygga hälsa och säkerhet för arbetstagare inom gemenskapen måste arbetstagarna ges dygnsvila, veckovila och semester av en viss minsta längd samt tillräckliga raster. I detta sammanhang är det även nödvändigt att sätta en övre gräns för veckoarbetstiden.

(6) Hänsyn bör tas till Internationella arbetsorganisationens (ILO) principer när det gäller arbetstidens förläggning, inklusive dem som avser nattarbete.

(7) Forskningen har visat att människokroppen nattetid är känsligare för störningar och även för vissa betungande former av arbetsorganisation och att långa perioder av nattarbete kan vara hälsovådliga för arbetstagare och äventyra säkerheten på arbetsplatsen.

(8) Det finns ett behov av att begränsa arbetstidens längd vid perioder av nattarbete, inklusive övertid, och att se till att arbetsgivare som regelbundet sysselsätter nattarbetande anmäler det till de behöriga myndigheterna om dessa begär det.

(9) Det är viktigt att nattarbetande har rätt till en kostnadsfri hälsoundersökning innan de börjar anställningen och därefter till regelbundna hälsoundersökningar och att de snarast möjligt omplaceras till lämpligt dagarbete om de har problem med hälsan.

(10) Natt- och skiftarbetandes situation kräver att nivån på säkerhet och hälsoskydd anpassas till arbetets art och att skyddsåtgärder, förebyggande åtgärder och resurser är effektiva.

(11) Vissa arbetsförhållanden kan ha en skadlig inverkan på arbetstagarnas hälsa och säkerhet. Arbete som organiseras enligt en viss rytm bör ta hänsyn till den allmänna principen om att anpassa arbetet till arbetstagaren.

(12) Ett europeiskt avtal om arbetstiden för sjömän har genomförts genom rådets direktiv 1999/63/EG av den 21 juni 1999 om det avtal om arbetstidens organisation för sjömän som ingåtts av European Community Shipowners' Association (ESCA) och Federation of Transport Workers' Unions in the European Union (FST) ⁽⁵⁾, i enlighet med artikel 139.2 i fördraget. Bestämmelserna i detta direktiv bör därför inte gälla sjömän.

⁽¹⁾ EUT C 61, 14.3.2003, s. 123.

⁽²⁾ Europaparlamentets yttrande av den 17 december 2002 (ännu ej offentliggjort i EUT) och rådets beslut av den 22 september 2003.

⁽³⁾ EGT L 307, 13.12.1993, s. 18. Direktivet ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/34/EG (EGT L 195, 1.8.2000, s. 41).

⁽⁴⁾ EGT L 183, 29.6.1989, s. 1.

⁽⁵⁾ EGT L 167, 2.7.1999, s. 33.

- (13) När det gäller de andelsfiskare som är arbetstagare åligger det medlemsstaterna att, i enlighet med detta direktiv, fastställa villkoren för rätten till och beviljandet av årlig semester, däribland bestämmelser om betalning.
- (14) De särskilda normer som fastställs i övriga gemenskapsinstrument när det gäller t.ex. viloperioder, arbetstid, årlig semester och nattarbete för vissa kategorier av arbetstagare bör ha företräde framför bestämmelserna i detta direktiv.
- (15) Med hänsyn till att arbetstidens förläggning antagligen medför problem inom företagen verkar det önskvärt att tillåta flexibilitet vid tillämpningen av vissa bestämmelser i detta direktiv samtidigt som man tryggar efterlevnaden av principerna om arbetstagarnas hälsa och säkerhet.
- (16) Det är nödvändigt att föreskriva att vissa bestämmelser får bli föremål för avvikelser som, beroende på omständigheterna i enstaka fall, kan genomföras av medlemsstaterna eller av arbetsmarknadens parter. Som allmän regel bör de berörda arbetstagarna vid sådana avvikelser ges motsvarande kompensationsledighet.
- (17) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller de tidsfrister för genomförande av de direktiv som anges i bilaga I, del B.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

RÄCKVIDD OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Ändamål och räckvidd

- I detta direktiv föreskrivs minimikrav på säkerhet och hälsa vid förläggningen av arbetstiden.
- Detta direktiv är tillämpligt på
 - minimitider för dygnsvila, veckovila och årlig semester, vidare på raster och begränsning av veckoarbetstiden, samt
 - vissa former av nattarbete, skiftarbete och arbetsrytm.
- Detta direktiv skall tillämpas på all verksamhet, såväl offentlig som privat, i den betydelse som avses i artikel 2 i direktiv 89/391/EEG, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 14, 17, 18 och 19 i detta direktiv.

Detta direktiv skall inte tillämpas på sjömän, enligt definitionen i direktiv 1999/63/EG, dock utan att detta påverkar tillämpningen av artikel 2.8 i det här direktivet.

4. Bestämmelserna i direktiv 89/391/EEG är fullt tillämpliga på de fall som avses i punkt 2 utan att det påverkar tillämpningen av strängare eller mer detaljerade bestämmelser i det här direktivet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- arbetstid*: all tid i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis då arbetstagaren står till arbetsgivarens förfogande samt därvid utför aktiviteter eller uppgifter.
- viloperiod*: varje period som inte är arbetstid.
- natt*: varje period om minst sju timmar, bestämd enligt nationell lagstiftning, som omfattar perioden mellan midnatt och 05.00.
- nattarbetande*:
 - varje arbetstagare som normalt utför minst tre timmar av sin arbetstid nattetid, och
 - varje arbetstagare som troligen kommer att fullgöra en viss del av sin årsarbetstid nattetid; denna del bestäms av den berörda medlemsstaten
 - genom nationell lagstiftning efter samråd med arbetsmarknadens parter, eller
 - genom kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter på nationell eller regional nivå.
- skiftarbete*: varje metod att dela in arbetet i skift varigenom arbetstagare avlöser varandra vid samma arbetsplatser enligt en viss arbetsgång, även då denna är roterande; skiften kan vara kontinuerliga eller diskontinuerliga; metoden kan medföra att arbetstagare måste arbeta vid olika tider under en given period av dagar eller veckor.
- skiftarbetare*: varje arbetstagare vars arbetsschema ingår i skiftarbete.
- mobila arbetstagare*: arbetstagare som är anställda som resande personal av företaget som bedriver person- eller godstransport på väg, i luften eller via inre vattenvägar.
- offshorearbete*: arbete som huvudsakligen utförs på eller från offshoreanläggningar (inklusive oljeborrplattformar) i direkt eller indirekt anslutning till prospektering, utvinning eller exploatering av mineraltillgångar, inbegripet kolväten, samt dykning i anslutning till sådan verksamhet, oavsett om dykningen utförs från en offshoreanläggning eller från ett fartyg.

9. *tillräcklig vila*: att arbetstagarna har regelbundna viloperioder, vars längd anges i tidsenheter och som är tillräckligt långa och sammanhängande för att säkerställa att de inte på grund av trötthet eller ojämn arbetsrytm skadar sig själva, sina kolleger eller andra personer och att deras hälsa inte tar skada, vare sig på kort eller lång sikt.

KAPITEL 2

MINIMIPERIODER FÖR VILA – ANDRA BESTÄMMELSER OM ARBETSTIDENS FÖRLÄGGNING

Artikel 3

Dygnsvila

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att varje arbetstagare får minst elva timmars sammanhängande ledighet per 24-timmarsperiod.

Artikel 4

Raster

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att varje arbetstagare – då arbetsdagen är längre än sex timmar – får en rast. Den närmare utformningen, däribland rastens längd och på vilka villkor den ges, skall fastställas genom kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter eller, då detta inte lyckas, genom nationell lagstiftning.

Artikel 5

Veckovila

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att varje arbetstagare under varje period om sju dagar får minst 24 timmars sammanhängande ledighet plus den elva timmars dygnsvila som avses i artikel 3.

Om sakliga, tekniska eller arbetsorganisatoriska förhållanden berättigar det får en ledighet om minst 24 timmar tillämpas.

Artikel 6

Begränsning av veckoarbetstiden

Medlemsstaterna skall, med beaktande av behovet av att skydda arbetstagares säkerhet och hälsa, vidta de åtgärder som behövs för att se till att

- veckoarbetstiden begränsas genom lagar och andra författningar eller genom kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter,
- den genomsnittliga arbetstiden under varje sjudagarsperiod inklusive övertid inte överstiger 48 timmar.

Artikel 7

Årlig semester

- Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att varje arbetstagare får en årlig betald semester om minst fyra veckor i enlighet med vad som föreskrivs genom nationell lagstiftning eller praxis angående rätten till och beviljandet av en sådan semester.
- Den årliga semestern får inte utbytas mot kontant ersättning, utom då anställningen avslutas.

KAPITEL 3

NATTARBETE – SKIFTARBETE – ARBETSRYTM

Artikel 8

Nattarbetets längd

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att

- den normala arbetstiden för nattarbetande inte överstiger ett genomsnitt av åtta timmar under varje 24-timmarsperiod,
- nattarbetande vars arbete innebär särskilda risker eller stor fysisk eller mental ansträngning inte arbetar mer än åtta timmar inom en 24-timmarsperiod när de utför nattarbete.

För tillämpningen av b skall arbete som innebär särskilda risker eller stor fysisk eller mental ansträngning definieras genom nationell lagstiftning eller praxis eller genom kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter, med hänsyn tagen till nattarbetets särskilda konsekvenser och risker.

Artikel 9

Hälsoundersökning och omplacering av nattarbetande till dagarbete

- Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att
 - nattarbetande har rätt till en kostnadsfri hälsoundersökning innan de börjar anställningen och därefter till regelbundna hälsoundersökningar,
 - nattarbetande som har hälsoproblem som kan visas bero på nattarbetet om det är möjligt omplaceras till lämpligt dagarbete.
- Den kostnadsfria hälsoundersökning som avses i punkt 1 a skall omfattas av lagstadgad tystnadsplikt.
- Den kostnadsfria hälsoundersökning som avses i punkt 1 a får utföras inom den offentliga sjukvården.

Artikel 10

Garantier för nattarbete

Medlemsstaterna får föreskriva att det arbete som utförs av vissa kategorier av nattarbetande skall omfattas av vissa garantier, på villkor som fastställs genom nationell lagstiftning eller praxis, när det gäller arbetstagare som riskerar hälsa eller säkerhet genom sitt nattarbete.

Artikel 11

Anmälan om regelbunden sysselsättning av nattarbetande

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att arbetsgivare som regelbundet sysselsätter nattarbetande anmäler detta till de behöriga myndigheterna om dessa begär det.

Artikel 12

Skydd av hälsa och säkerhet

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att

- a) nattarbetande och skiftarbetare har ett hälso- och säkerhetskydd som motsvarar arten av deras arbete,
- b) skyddsåtgärder och skyddsanordningar för nattarbetande och skiftarbetande motsvarar dem som finns för andra arbetstagare och att dessa är tillgängliga alla tider på dygnet.

Artikel 13

Arbetsrytm

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att en arbetsgivare som avser att organisera arbetet enligt en viss rytm tar hänsyn till den allmänna principen om att anpassa arbetet till arbetstagaren, särskilt i syfte att lindra effekterna av monotona arbetsuppgifter och arbete i ett i förväg fastställt tempo beroende på arbetets art. Arbetsgivaren skall även ta hänsyn till kraven på hälsa och säkerhet, särskilt beträffande avbrott under arbetstiden.

KAPITEL 4

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 14

Mer detaljerade gemenskapsbestämmelser

Detta direktiv skall inte tillämpas när andra gemenskapsinstrument innehåller särskilda mer detaljerade föreskrifter om arbetstidens förläggning för vissa yrken eller arbeten.

Artikel 15

Gynnsammare bestämmelser

Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa eller införa lagar eller andra författningar som bättre skyddar arbetstagarnas hälsa och säkerhet eller underlättar eller tillåter tillämpningen av kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter som bättre skyddar arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

Artikel 16

Beräkningsperioder

Medlemsstaterna får föreskriva följande:

- a) För tillämpningen av artikel 5 (veckovila): En beräkningsperiod som inte överstiger 14 dagar.
- b) För tillämpningen av artikel 6 (begränsning av veckoarbetsstunden): En beräkningsperiod som inte överstiger fyra månader.

De perioder av årlig betald semester som beviljas i enlighet med artikel 7 liksom även sjukfrånvaro skall inte inkluderas eller skall vara neutrala vid beräkningen av genomsnittet.

- c) För tillämpningen av artikel 8 (nattarbetets längd): En beräkningsperiod som bestäms efter samråd med arbetsmarknadens parter eller genom kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter på nationell eller regional nivå.

Om den veckovila på minst 24 timmar som avses i artikel 5 faller inom nyssnämnda period skall den inte inkluderas vid beräkningen av genomsnittet.

KAPITEL 5

AVVIKELSER OCH UNDANTAG

Artikel 17

Avvikelser

1. Med iakttagande av de allmänna principerna för arbetstagarnas hälsa och säkerhet får medlemsstaterna göra avvikelser från artiklarna 3–6, 8 och 16. Avvikelser får göras när – med hänsyn till det aktuella arbetets särskilda art – arbetstidens längd inte mäts eller bestäms i förväg eller kan bestämmas av arbetstagarna själva. Detta gäller särskilt beträffande

- a) företagsledare eller andra personer med självständiga beslutsbefogenheter,
- b) anställda i familjeföretag, eller
- c) arbetstagare som tjänstgör vid religiösa ceremonier i kyrkor och religiösa samfund.

2. Avvikelse som föreskrivs i punkterna 3, 4 och 5 får fastställas genom lagstiftning eller andra författningsbestämmelser eller genom kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter under förutsättning att de berörda arbetstagarna ges motsvarande kompensationsledighet eller – i undantagsfall när det av objektiva skäl inte är möjligt att bevilja sådan kompensationsledighet – att arbetstagarna erbjuds lämpligt skydd.

3. I enlighet med punkt 2 i denna artikel får avvikelser från artiklarna 3, 4, 5, 8 och 16 göras

- a) i fråga om verksamhet då det föreligger långt avstånd mellan arbetstagarens bostad och arbetsplats såsom vid offshorearbete, eller då arbetstagarens olika arbetsplatser ligger långt ifrån varandra,
- b) i fråga om säkerhets- och övervakningsarbeten som kräver permanent närvaro för att skydda egendom eller personer, särskilt i fråga om säkerhetsvakter, vaktmästare eller vaktbolag,
- c) i fråga om arbeten som kräver en kontinuitet i servicen eller produktionen, särskilt
 - i) service i form av reception, behandling eller vård på sjukhus och liknande inrättningar, inbegripet det arbete som utförs av läkare under utbildning, institutioner eller fängelser,
 - ii) hamn- eller flygplatsarbete,
 - iii) press, radio, television, filmproduktion, post- och telekommunikation, ambulans, brand- och civilförsvaret,
 - iv) produktion och distribution av gas, vatten och el, sophämtning och sopförbränningsanläggningar,
 - v) industrier i vilka arbetet inte kan avbrytas av tekniska skäl,
 - vi) forsknings- och utvecklingsarbete,
 - vii) jordbruk,
 - viii) arbetstagare som är inbegripna i transport av passagerare i reguljär stadstransporttjänst,
- d) på områden inom vilka det förekommer förutsägbara arbetstoppar, särskilt
 - i) jordbruk,
 - ii) turism,
 - iii) postservice,
- e) i fråga om personer som arbetar inom järnvägstransport
 - i) med intermittent arbete,
 - ii) som fullgör sin arbetstid på tåg, eller
 - iii) vilkas verksamhet har samband med tågtidtabeller och som säkerställer en kontinuerlig och regelbunden järnvägstrafik.

f) under de omständigheter som beskrivs i artikel 5.4 i direktiv 89/391/EEG,

g) vid olycksfall eller då risken för olycksfall är överhängande.

4. I enlighet med punkt 2 i denna artikel får avvikelser från artiklarna 3 och 5 göras

- a) i fråga om skiftarbete varje gång ett nytt skift går på och inte kan ta en dygnsvila eller veckovila mellan slutet av ett skift och början av nästa,
- b) i fråga om arbete som delas upp i perioder under dagens lopp, särskilt städarbete.

5. I enlighet med punkt 2 i denna artikel får avvikelser från artikel 6 och artikel 16 b göras när det gäller läkare under utbildning, i enlighet med bestämmelserna i andra-sjunde stycket i denna punkt.

Med avseende på artikel 6 skall avvikelser som avses i första stycket tillåtas under en övergångsperiod på fem år räknat från den 1 augusti 2004.

Medlemsstaterna får vid behov under ytterligare högst två år beakta svårigheter när det gäller att uppfylla bestämmelserna om arbetstid med avseende på deras ansvar för organisationen och tillhandahållande av hälso- och sjukvård. Minst sex månader före övergångsperiodens utgång skall den berörda medlemsstaten informera kommissionen med angivande av sina skäl, så att kommissionen, efter lämpliga samråd, kan avge ett yttrande inom tre månader från det att sådan information mottagits. Om medlemsstaten inte följer kommissionens yttrande skall den motivera sitt beslut. Medlemsstatens meddelande och motivering samt kommissionens yttrande skall offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* och översändas till Europaparlamentet.

Medlemsstaterna får vid behov under ytterligare en period på ett år beakta särskilda svårigheter när det gäller att uppfylla de skyldigheter som avses i tredje stycket. De skall följa det förfarande som anges i det stycket.

Medlemsstaterna skall säkerställa att veckoarbetstimmarna aldrig överskrider i genomsnitt 58 timmar under de första tre åren av övergångsperioden, i genomsnitt 56 timmar under de följande två åren och i genomsnitt 52 timmar under eventuellt återstående tid.

Arbetsgivaren skall i god tid samråda med arbetstagarnas företrädare för att nå en överenskommelse, när detta är möjligt, om villkoren för övergångsperioden. Inom de gränser som anges i femte stycket kan en sådan överenskommelse omfatta

- a) det genomsnittliga antalet veckoarbetstimmar under övergångsperioden, och
- b) de åtgärder som skall vidtas för att minska antalet veckoarbetstimmar till i genomsnitt 48 timmar vid slutet av övergångsperioden.

Med avseende på artikel 16 b, skall avvikelser som avses i första stycket tillåtas under förutsättning att beräkningsperioden inte överstiger tolv månader, under den första delen av den övergångsperiod som fastställs i femte stycket, och sex månader därefter.

Artikel 18

Undantag genom kollektivavtal

Avvikelser får göras från artiklarna 3, 4, 5, 8 och 16 genom kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter på nationell eller regional nivå eller genom kollektivavtal på en lägre nivå om det tillåts genom sådana avtal.

De medlemsstater som saknar ett system för kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter på nationell eller regional nivå i de fall som omfattas av detta direktiv, och vidare de medlemsstater som för detta ändamål har en särskild lagstiftning får inom ramen för sådan lagstiftning – i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis – tillåta avvikelser från artiklarna 3, 4, 5, 8 och 16. Detta får ske genom kollektivavtal på lämplig nivå.

De avvikelser som avses i första och andra styckena skall tillåtas på villkor att motsvarande kompensationsledighet beviljas de berörda arbetstagarna eller – i undantagsfall, när det inte är möjligt att bevilja sådan ledighet av objektiva skäl – att de berörda arbetstagarna ges lämpligt skydd.

Medlemsstaterna får föreskriva om

- a) hur arbetsmarknadens parter skall tillämpa denna artikel, och
- b) tillämpningen av de bestämmelser i kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter som sluts i enlighet med denna artikel på andra arbetstagare i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis.

Artikel 19

Begränsningar av undantag från beräkningsperioder

Den möjlighet att göra avvikelser från artikel 16 b som föreskrivs i artikel 17.3 och i artikel 18 får inte leda till en längre beräkningsperiod än sex månader.

Under iakttagande av de allmänna principerna om skyddet av arbetstagarnas hälsa och säkerhet skall dock medlemsstaterna ha möjlighet att – på objektiva grunder eller av tekniska skäl, eller av skäl som har att göra med arbetets organisation – tillåta kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter om beräkningsperioder som inte överstiger 12 månader.

Före den 23 november 2003 skall rådet på förslag från kommissionen, åtföljt av en utvärdering, på nytt granska bestämmelserna i denna artikel och besluta om eventuella åtgärder.

Artikel 20

Mobila arbetstagare och offshorearbete

1. Artiklarna 3, 4, 5 och 8 skall inte tillämpas på mobila arbetstagare.

Medlemsstaterna skall dock vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att mobila arbetstagare har rätt till tillräcklig vila utom under de omständigheter som anges i artikel 17.3 f och g.

2. Under förutsättning att de allmänna principerna om skydd av arbetstagarnas hälsa och säkerhet respekteras, och under förutsättning att samråd förts mellan arbetsmarknadens parter och försök gjorts för att uppmuntra alla former av relevant social dialog, inbegripet förhandlingar om parterna så önskar, får medlemsstaterna på objektiva grunder eller av tekniska skäl, eller av skäl som har att göra med arbetets organisation, utsträcka den beräkningsperiod som avses i artikel 16 b till tolv månader för arbetstagare som huvudsakligen utför offshorearbete.

3. Kommissionen skall senast den 1 augusti 2005, efter samråd med medlemsstaterna och med arbetsgivar- och arbetstagarparter på europeisk nivå, granska hur bestämmelserna fungerar vad gäller hälso- och säkerhetsmässiga aspekter för arbetstagare som utför offshorearbete i syfte att vid behov lägga fram lämpliga ändringar.

Artikel 21

Arbetstagare ombord på sjögående fiskefartyg

1. Artiklarna 3–6 och 8 skall inte gälla arbetstagare ombord på sjögående fiskefartyg som för en medlemsstats flagg.

Medlemsstaterna skall dock vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att alla arbetstagare ombord på ett sjögående fiskefartyg som för en medlemsstats flagg har rätt till tillräcklig vila samt att begränsa veckoarbetstiden till maximalt 48 timmar i genomsnitt under en beräkningsperiod på tolv månader.

2. Inom de gränser som anges i punkt 1 andra stycket samt punkterna 3 och 4 skall medlemsstaterna vidta de åtgärder som krävs för att, med hänsyn till behovet att skydda sådana arbetstagens säkerhet och hälsa, säkerställa att

- a) arbetstiden begränsas till ett högsta antal timmar som inte får överskridas under en viss period, eller
- b) ett minsta antal timmar för vila garanteras under en given period.

Det högsta antalet arbetstimmar eller minsta antalet vilotimmar skall närmare anges i lagar och andra författningar, genom kollektivavtal eller genom avtal mellan arbetsmarknadens parter.

3. Gränserna för arbets- eller vilotid skall vara antingen
- a) ett högsta antal timmar som arbetstiden inte får överskrida, nämligen
- i) 14 timmar under varje 24-timmarsperiod och
- ii) 72 timmar under varje 7-dagarsperiod,
- eller
- b) ett lägsta antal timmar som vilotiden inte får understiga, nämligen
- i) 10 timmar under varje 24-timmarsperiod och
- ii) 77 timmar under varje 7-dagarsperiod.

4. Vilotiden får inte delas upp på mer än två perioder, av vilka den ena skall vara minst sex timmar lång och intervallen mellan två på varandra följande viloperioder skall inte överskrida 14 timmar.

5. I enlighet med de allmänna principerna om skydd av arbetstagares hälsa och säkerhet och på objektiva grunder eller av tekniska skäl, eller av skäl som har att göra med arbetets organisation, får medlemsstaterna bevilja undantag från de gränser som anges i punkt 1 andra stycket samt punkterna 3 och 4, inbegripet fastställande av beräkningsperioder. Sådana undantag skall så långt som möjligt överensstämja med de fastställda normerna, varvid hänsyn dock får tas till oftare förekommande eller längre ledighetsperioder eller beviljande av kompensationsledighet till arbetstagare. Dessa undantag får fastställas

- a) i lagar och andra författningar under förutsättning att samråd, om möjligt, förts mellan företrädare för berörda arbetsgivare och arbetstagare och försök gjorts för att uppmuntra alla former av relevant social dialog, eller
- b) i kollektivavtal eller avtal mellan arbetsmarknadens parter.

6. Befälhavaren på ett sjögående fiskefartyg skall ha rätt att kräva att arbetstagare ombord arbetar det antal timmar som behövs för att trygga fartygets, de ombordvarandes eller lastens omedelbara säkerhet, eller för att bistå andra fartyg eller personer i sjönöd.

7. Medlemsstaterna får föreskriva att arbetstagare ombord på sjögående fiskefartyg, för vilka det fastställs i nationell lagstiftning eller praxis att dessa fartyg inte tillåts fiska under en viss period av kalenderåret, som är längre än en månad, skall inom denna period ta årlig semester i enlighet med artikel 7.

Artikel 22

Övriga bestämmelser

1. En medlemsstat skall ha möjlighet att inte tillämpa artikel 6 varvid medlemsstaten skall respektera de allmänna principerna om skydd av arbetstagarnas hälsa och säkerhet och vidta de åtgärder som behövs för att se till att

- a) ingen arbetsgivare kräver att en arbetstagare arbetar mer än 48 timmar under en period om sju dagar, beräknad som ett genomsnitt för den beräkningsperiod som avses i artikel 16 b, såvida han inte först har fått arbetstagarens medgivande,

- b) ingen arbetstagare tillfogas skada av sin arbetsgivare på grund av att han inte är beredd att ge sitt samtycke att utföra sådant arbete,
- c) arbetsgivaren för aktuella noteringar om alla arbetstagare som utför sådant arbete,
- d) att noteringarna ställs till de behöriga myndigheternas förfogande och att dessa – av skäl som rör arbetstagarnas hälsa eller säkerhet – kan förbjuda eller begränsa möjligheten att överskrida begränsningen av veckoarbetstiden,
- e) arbetsgivaren på begäran ger de behöriga myndigheterna information om fall då arbetstagare har gått med på att utföra arbete som överskrider 48 timmar under en period om sju dagar, beräknad som ett genomsnitt under den beräkningsperiod som avses i artikel 16 b.

Före den 23 november 2003 skall rådet på förslag från kommissionen, åtföljt av en utvärdering, på nytt granska bestämmelserna i denna punkt och besluta om eventuella åtgärder.

2. Medlemsstaterna skall ha möjlighet att i fråga om tillämpningen av artikel 7 utnyttja en övergångsperiod som inte överstiger tre år från den 23 november 1996, under förutsättning att under övergångsperioden

- a) varje arbetstagare får tre veckors årlig betald semester i enlighet med de villkor som föreskrivs för rätten till och beviljandet av semester genom nationell lagstiftning eller praxis, och
- b) treveckorsperioden av årlig betald semester inte utbyts mot kontant ersättning, utom när anställningen upphör.

3. Om medlemsstaterna använder sig av de möjligheter som föreskrivs i denna artikel skall de genast anmäla detta till kommissionen.

KAPITEL 6

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 23

Skyddsnivå

Utan att det påverkar medlemsstaternas rätt att med hänsyn till förändrade omständigheter anta olika bestämmelser inom arbetstidens område, så länge de minimikrav som föreskrivs i detta direktiv följs, skall tillämpningen av detta direktiv inte utgöra skäl att sänka den allmänna nivån för det skydd som erbjuds arbetstagarna.

*Artikel 24***Rapporter**

1. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som redan antagits eller skall antas inom det område som omfattas av detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall vart femte år till kommissionen inge en rapport om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv med bifogande av synpunkter från arbetsmarknadens parter.

Kommissionen skall informera Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Rådgivande kommittén för arbetarskyddsfrågor om detta.

3. Vart femte år från och med den 23 november 1996 skall kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén avge en rapport om tillämpningen av detta direktiv med hänsyn till artiklarna 22 och 23 och punkterna 1 och 2 i den här artikeln.

*Artikel 25***Översyn av bestämmelsernas funktion med avseende på arbetstagare ombord på sjögående fiskefartyg**

Senast den 1 augusti 2009 skall kommissionen, efter samråd med medlemsstaterna och med arbetsgivar- och arbetstagarparter på europeisk nivå, göra en översyn av hur bestämmelserna om arbetstagare ombord på sjögående fiskefartyg fungerar och framför allt granska om dessa bestämmelser fortfarande är lämpliga, särskilt när det gäller hälsa och säkerhet, i syfte att vid behov föreslå lämpliga ändringar.

*Artikel 26***Översyn av bestämmelsernas funktion med avseende på arbetstagare som arbetar med transport av passagerare**

Senast den 1 augusti 2005 skall kommissionen, efter samråd med medlemsstaterna och med arbetsgivar- och arbetstagarparter på europeisk nivå, göra en översyn av hur bestämmel-

serna fungerar med avseende på arbetstagare som arbetar med transport av passagerare i reguljär stadstransporttjänst, i syfte att vid behov lägga fram lämpliga ändringar för att säkerställa ett enhetligt och adekvat tillvägagångssätt inom denna sektor.

*Artikel 27***Upphävande**

1. Direktiv 93/104/EG i dess lydelse enligt direktivet i bilaga I del A skall upphöra att gälla, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter vad gäller de tidsfrister för genomförande som anges i bilaga I del B.

2. Hänvisningar till det upphävda direktivet skall anses som hänvisningar till det här direktivet och skall läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

*Artikel 28***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den 2 augusti 2004.

*Artikel 29***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 4 november 2003.

På Europaparlamentets vägnar

P. COX

Ordförande

På rådets vägnar

G. TREMONTI

Ordförande

BILAGA I

DEL A

UPPHÄVT DIREKTIV OCH SENARE ÄNDRINGAR AV DET

(Artikel 27)

Rådets direktiv 93/104/EG

(EGT L 307, 13.12.1993, s. 18)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/34/EG

(EGT L 195, 1.8.2000, s. 41)

DEL B

TIDSFRISTER FÖR GENOMFÖRANDE

(Artikel 27)

Direktiv	Tidsfrist för genomförande
93/104/EG	23 november 1996
2000/34/EG	1 augusti 2003 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ När det gäller läkare under utbildning skall detta datum vara den 1 augusti 2004. Se artikel 2 i direktiv 2000/34/EG.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 93/104/EG	Detta direktiv
Artiklarna 1–5	Artiklarna 1–5
Artikel 6 inledningsfras	Artikel 6 inledningsfras
Artikel 6.1	Artikel 6 a
Artikel 6.2	Artikel 6 b
Artikel 7	Artikel 7
Artikel 8 inledningsfras	Artikel 8 inledningsfras
Artikel 8.1	Artikel 8 a
Artikel 8.2	Artikel 8 b
Artiklarna 9, 10 och 11	Artiklarna 9, 10 och 11
Artikel 12 inledningsfras	Artikel 12 inledningsfras
Artikel 12.1	Artikel 12 a
Artikel 12.2	Artikel 12 b
Artiklarna 13, 14 och 15	Artiklarna 13, 14 och 15
Artikel 16 inledningsfras	Artikel 16 inledningsfras
Artikel 16.1	Artikel 16 a
Artikel 16.2	Artikel 16 b
Artikel 16.3	Artikel 16 c
Artikel 17.1	Artikel 17.1
Artikel 17.2 inledningsfras	Artikel 17.2
Artikel 17.2 punkt 2.1	Artikel 17.3 a–e
Artikel 17.2 punkt 2.2	Artikel 17.3 f och g
Artikel 17.2 punkt 2.3	Artikel 17.4
Artikel 17.2 punkt 2.4	Artikel 17.5
Artikel 17.3	Artikel 18
Artikel 17.4	Artikel 19
Artikel 17a.1	Artikel 20.1 första stycket
Artikel 17a.2	Artikel 20.1 andra stycket
Artikel 17a.3	Artikel 20.2
Artikel 17a.4	Artikel 20.3
Artikel 17b.1	Artikel 21.1 första stycket
Artikel 17b.2	Artikel 21.1 andra stycket
Artikel 17b.3	Artikel 21.2
Artikel 17b.4	Artikel 21.3
Artikel 17b.5	Artikel 21.4
Artikel 17b.6	Artikel 21.5
Artikel 17b.7	Artikel 21.6
Artikel 17b.8	Artikel 21.7
Artikel 18.1 a	—
Artikel 18.1 b i	Artikel 22.1
Artikel 18.1 b ii	Artikel 22.2
Artikel 18.1 c	Artikel 22.3
Artikel 18.2	—
Artikel 18.3	Artikel 23
Artikel 18.4	Artikel 24.1

Direktiv 93/104/EG	Detta direktiv
Artikel 18.5	Artikel 24.2
Artikel 18.6	Artikel 24.3
—	Artikel 25 ⁽¹⁾
—	Artikel 26 ⁽²⁾
—	Artikel 27
—	Artikel 28
Artikel 19	Artikel 29
—	Bilaga I
—	Bilaga II

⁽¹⁾ Direktiv 2000/34/EG artikel 3.

⁽²⁾ Direktiv 2000/34/EG artikel 4.